

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทย ศึกษาวรรณคดีมรดก ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทย ศึกษาวรรณคดีมรดก ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้เลือกใช้ในโรงเรียน จำนวน 4 เล่ม ในด้านเนื้อหา การนำเสนอและการใช้ภาษา การจัดรูปแบบ การพิมพ์ และส่วนประกอบของหนังสือเรียน

วิธีการในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์หนังสือเรียน ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีไทย จากนั้นได้สร้างแบบวิเคราะห์หนังสือเรียนมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 5 ตอน ตอนที่ 1 ด้านเนื้อหา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ก. วิเคราะห์เนื้อหาโดยส่วนรวมของหนังสือทั้งเล่ม ข. การวิเคราะห์โดยแยกพิจารณาเนื้อหาแต่ละบท ตอนที่ 2 ด้านการนำเสนอและการใช้ภาษา ตอนที่ 3 ด้านการจัดรูปแบบ ตอนที่ 4 ด้านการพิมพ์ ตอนที่ 5 ด้านส่วนประกอบของหนังสือเรียน ต่อจากนั้น นำแบบวิเคราะห์ไปให้ครูทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงไปทดลองใช้กับครูผู้สอนวิชาวรรณคดีมรดก ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 10 คน นำผลการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขแบบวิเคราะห์หนังสือ ผู้วิจัยนำแบบวิเคราะห์หนังสือไปให้กลุ่มตัวอย่างประชากรด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และกรอกแบบวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ ครูผู้สอนวิชาวรรณคดีมรดก ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร

จำนวน 71 คน จำแนกประเภทตามการไขหนังสือเรียนได้ดังนี้ ครูที่ไขหนังสือเรียนของ
 องค์การคาคูรุธสภา จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 38.03 ครูที่ไขหนังสือเรียนของ
 สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 29.58 ครูที่ไขหนังสือเรียนของ
 สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 19.72 และครูที่ไขหนังสือเรียน
 ของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 12.67

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบวิเคราะห์หนังสือเรียนมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ เลขคณิต และ
 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านเนื้อหาของหนังสือเรียน

ก. การวิเคราะห์โดยส่วนรวมของเนื้อหาหนังสือเรียนทั้งเล่ม

(1) ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชา

ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

ครูที่ไขหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และครูที่ไข
 หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช เห็นว่า เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์ของ
 หลักสูตรมาก ส่วนครูที่ไขหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช และครูที่ไขหนังสือเรียน
 ขององค์การคาคูรุธสภา เห็นว่า เนื้อหามีลักษณะดังกล่าวอยู่น้อย

(2) ความสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา ท 033 วรรณคดีมรดก

ครูที่ไขหนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า
 เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา ท 033 วรรณคดีมรดกมาก

(3) ความเหมาะสมของเนื้อหากับการเรียนรู้ของผู้เรียน

ครูที่ไขหนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า
 เนื้อหาเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียนมาก

ข. การวิเคราะห์โดยแยกพิจารณาเนื้อหาแต่ละบท พิจารณาจาก

(1) ความครบถ้วนของเนื้อหาตามคำอธิบายรายวิชา ท 033

วรรณคดีมรดก

(2) ส่วนเสริมความรู้ในเนื้อหา

(3) คำนิยมพื้นฐาน 5 ประการ ที่ปรากฏในเนื้อหาตอนที่คัดมาจาก

วรรณคดี

(4) ลักษณะของกิจกรรมทลายบท

ในบทเรียนเรื่องรามเกียรติ์ ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ไคแก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช และหนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา เห็นว่า เนื้อหา มีความครบถ้วนตามคำอธิบายรายวิชา ท 033 วรรณคดีมรดกมาก ส่วนครูที่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช เห็นว่า เนื้อหามีลักษณะเช่นนี้ น้อย ในคานส่วนเสริมความรู้ในเนื้อหา ครูที่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช เห็นว่า เนื้อหามีลักษณะดังกล่าวมาก ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ไคแก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และหนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา เห็นว่า เนื้อหา มีส่วนเสริมความรู้น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นว่า ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า บทเรียนไม่มีบทสรุป ส่วนในคานค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ที่ปรากฏในเนื้อหาตอนที่คัดมาจากวรรณคดี ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า ลักษณะดังกล่าวมีปรากฏอยู่น้อย ลักษณะของกิจกรรมทลายบท ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ไคแก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช และหนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา เห็นว่า กิจกรรม มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และกิจกรรมมีลักษณะตามจุดมุ่งหมายคาน ความรู้มาก ส่วนครูที่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ เห็นว่า กิจกรรมมี ลักษณะดังกล่าว น้อย ในคานกิจกรรม เพิ่มพูนความรู้และทักษะต่าง ๆ ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะดังกล่าวมาก

ในบทเรียนเรื่องอิเหนา ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า เนื้อหา มีความครบถ้วนตามคำอธิบายรายวิชา ท 033 วรรณคดีมรดก และ ส่วนเสริมความรู้ในเนื้อหาน้อย ส่วนค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ครูที่ใช้หนังสือเรียนของ สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช และครูที่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ เห็นว่า เนื้อหามีค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการปรากฏอยู่น้อย ส่วนครูที่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช และครูที่ใช้หนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา เห็นว่า เนื้อหามีลักษณะ

กึ่งกลาวน้อยที่สุด ในค่านลักษณะของกิจกรรมหลายบท ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ไคแก หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช และ หนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา เห็นว่า กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิง พฤติกรรม และกิจกรรมการเพิ่มพูนความรู้และทักษะต่าง ๆ มาก ส่วนครูที่ใช้หนังสือเรียน ของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะการเพิ่มพูนความรู้และทักษะต่าง ๆ และกิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม น้อยและน้อยที่สุด คำนลาคับ ส่วนลักษณะของกิจกรรมตามจุดมุ่งหมายคานความรู้ ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ไคแก หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช และหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะกึ่งกลาวมาก ครูที่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และครูที่ใช้หนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะตามจุดมุ่งหมาย คานความรู้น้อย

ในบทเรียนเรื่องพระอภัยมณี ครูที่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช เห็นว่า เนื้อหามีความครบถ้วนตามคำอธิบายรายวิชา ท ๐33 วรรคคิ มรคมาก ส่วนครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ไคแก หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนา พานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และหนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา เห็นว่า เนื้อหา มีลักษณะเช่นนี้น้อย ในคานสวนเสริมความรู้ในเนื้อหา ครูที่ใช้หนังสือเรียน แต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า เนื้อหา มีลักษณะกึ่งกลาวน้อย เมื่อพิจารณาเป็น รายขอ จะเห็นว่า บทเรียนไม่มีบทสรุป นอกจากนี้ ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ไคแก หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช และ หนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา เห็นว่า เนื้อหาตอนที่คัดมาจากรวรรคคิมคานนิยม พื้นฐาน 5 ประการปรากฏอยู่น้อย ส่วนครูที่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ เห็นว่า มีปรากฏอยู่น้อยที่สุด ลักษณะของกิจกรรมหลายบท ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ไคแก หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช และหนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา เห็นว่า กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมาก ครูที่ใช้หนังสือเรียน ของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช และครูที่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะเช่นนี้น้อย ในคานลักษณะของกิจกรรมตามจุดมุ่งหมายคานความรู้ ครู ที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ไคแก หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ หนังสือเรียน ของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะกึ่งกลาวมาก ส่วนครูที่ใช้

หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช และครูที่ไ้หนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา
เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะตามจุดมุ่งหมายคานความรู้ นอย นอกจากนี้ ครูที่ไ้หนังสือเรียน
แต่ละเล่ม ไ้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช และหนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะการ
เพิ่มพูนความรู้และทักษะต่าง ๆ มาก ครูที่ไ้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช
เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะคังกล่าว นอย

ในบทเรียนเรื่องขุนช้างขุนแผน ครูที่ไ้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม
ไ้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช และหนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา
เห็นว่า เนื้อหามีความครบถ้วนตามคำอธิบายรายวิชา ท 033 วรรณคดีมรดกมาก ส่วน
ครูที่ไ้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช และครูที่ไ้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์
อักษรเจริญทัศน์ เห็นว่า เนื้อหา มีลักษณะเช่นนี้ นอย ในคานส่วน เสริมความรู้ในเนื้อหา
ครูที่ไ้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ เห็นว่า มีลักษณะคังกล่าว มาก ครูที่
ไ้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ไ้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช หนังสือเรียน
ของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช และหนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา เห็นว่า เนื้อหา
มีส่วนเสริมความรู้ นอย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นว่า ครูที่ไ้หนังสือเรียนแต่ละ
เล่ม จำนวนทัง 4 เล่ม เห็นว่า ในบทเรียนไม่มีบทสรุป ครูที่ไ้หนังสือเรียนของ
สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช เห็นว่า เนื้อหาตอนที่คัดมาจากวรรณคดีมีคานิยมพื้นฐาน 5 ประการ
ปรากฏอยู่มาก ส่วนครูที่ไ้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และครูที่ไ้
หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช เห็นว่า เนื้อหา มีลักษณะเช่นนี้ นอย ครูที่ไ้
หนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา เห็นว่า มีอยู่มาก ในคานลักษณะของกิจกรรม
ท้ายบท ครูที่ไ้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ไ้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์
และหนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา เห็นว่า กิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
เชิงพฤติกรรม และกิจกรรมมีลักษณะการเพิ่มพูนความรู้และทักษะต่าง ๆ มาก ส่วนครูที่
ไ้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช และครูที่ไ้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะคังกล่าว นอย ลักษณะของกิจกรรมตามจุดมุ่งหมายคาน
ความรู้ ครูที่ไ้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ไ้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์
หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช และหนังสือเรียนขององค์การคาคูรสุภา

เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะดังกล่าวนั้น ส่วนครูที่ไชนั่งสื่อเรียนของสำนักพิมพ์พัฒนาพานิช
เห็นว่ามีอยู่น้อย

เมื่อพิจารณาโดยสรุปในทุกบทเรียน ครูที่ไชนั่งสื่อเรียนของ
สำนักพิมพ์ไทยพัฒนาพานิช เห็นว่า เนื้อหามีความครบถ้วนตามคำอธิบายรายวิชา ท 033
วรรณคดีมรดกมาก ส่วนครูที่ไชนั่งสื่อเรียนแต่ละเล่ม ได้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์
พัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และหนังสือเรียนขององค์การค
ศรุธสภา เห็นว่า เนื้อหา มีลักษณะดังกล่าวน้อย ในด้านส่วนเสริมความรู้ในเนื้อหา ครูที่
ไชนั่งสื่อเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า เนื้อหา มีลักษณะดังกล่าวน้อย
นอกจากนี้ยังเห็นว่า เนื้อหาตอนที่คัดมาจากวรรณคดีมีค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการปรากฏ
อยู่น้อย ลักษณะของกิจกรรมท้ายบท ครูที่ไชนั่งสื่อเรียนของสำนักพิมพ์ไทยพัฒนาพานิช
และครูที่ไชนั่งสื่อเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ เห็นว่า กิจกรรมสอดคล้องกับ
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมาก ส่วนครูที่ไชนั่งสื่อเรียนของสำนักพิมพ์พัฒนาพานิช และ
ครูที่ไชนั่งสื่อเรียนขององค์การคศรุธสภา เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะดังกล่าวน้อย ครูที่ไ
ชนั่งสื่อเรียนของสำนักพิมพ์ไทยพัฒนาพานิช เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะตามจุดมุ่งหมายด้าน
ความรู้มาก ส่วนครูที่ไชนั่งสื่อเรียนแต่ละเล่ม ได้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์พัฒนา
พานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และหนังสือเรียนขององค์การคศรุธสภา
เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะเช่นนี้น้อย ส่วนลักษณะของกิจกรรมด้านการเพิ่มพูนความรู้และ
ทักษะต่าง ๆ ครูที่ไชนั่งสื่อเรียนแต่ละเล่ม ได้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญ
ทัศน์ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยพัฒนาพานิช และหนังสือเรียนขององค์การคศรุธสภา
เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะดังกล่าวนั้นมาก ครูที่ไชนั่งสื่อเรียนของสำนักพิมพ์พัฒนาพานิช
เห็นว่ามีอยู่น้อย

2) ด้านการนำเสนอเนื้อหาและการใช้ภาษา

ครูที่ไชนั่งสื่อเรียนแต่ละเล่ม ได้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์
พัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์
ไทยพัฒนาพานิช เห็นว่า หนังสือเรียนมีการนำเสนอและการใช้ภาษาดี ส่วนครูที่ไ
ชนั่งสื่อเรียนขององค์การคศรุธสภา เห็นว่า ควรปรับปรุงในลักษณะนี้ เมื่อพิจารณาเป็น
เป็นรายข้อ จะเห็นว่า ครูที่ไชนั่งสื่อเรียนแต่ละเล่ม ได้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์

วัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช และหนังสือเรียนขององค์การคาคูรุธสภา เห็นว่า ควรปรับปรุงวิธีการเขียนหนังสือไทกระศุนใหญ่เรียนคนควาหาความรู้เพิ่มเติม นอกจากนี้ ครูที่ไชหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และครูที่ไชหนังสือเรียนขององค์การคาคูรุธสภา เห็นว่า หนังสือเรียนไม่มีการเกริ่นนำเนื้อหา และครูที่ไชหนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า ควรปรับปรุงปริมาณเนื้อหาแต่ละเรื่องให้มีสัดส่วนเหมาะสม

3) ด้านการจัดรูปเล่ม

ครูที่ไชหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช เห็นว่า หนังสือเรียนมีการจัดรูปเล่มดี ส่วนครูที่ไชหนังสือเรียนแต่ละเล่ม ไคแก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และหนังสือเรียนขององค์การคาคูรุธสภา เห็นว่า ควรปรับปรุงการจัดรูปเล่ม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นว่า ครูที่ไชหนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า ควรปรับปรุง กระจายปก การออกแบบปกให้มีศิลปะสวยงามดึงดูดความสนใจ และคุณภาพกระดาษที่ไชพิมพ์ นอกจากนี้ ครูที่ไชหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช เห็นว่า ควรปรับปรุงการเย็บเล่มหนังสือ ส่วนครูที่ไชหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และครูที่ไชหนังสือเรียนขององค์การคาคูรุธสภา เห็นว่า ควรปรับปรุงแบบปกให้มีสาระสอดคล้องกับเนื้อหาในหนังสือเรียน

4) ด้านการพิมพ์

ครูที่ไชหนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า หนังสือเรียนมีคุณภาพการพิมพ์ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นว่า ควรปรับปรุงขนาดของตัวอักษร และการเว้นที่ว่างริมขอบหน้าหนังสือ นอกจากนี้ ครูที่ไชหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช เห็นว่า ควรปรับปรุงการใช้ตัวอักษรลักษณะพิเศษ และครูที่ไชหนังสือเรียนแต่ละเล่ม ไคแก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช เห็นว่า ควรปรับปรุงการระบุชื่อ คุณวุฒิ ประสบการณ์ของผู้เรียบเรียงหนังสือให้ละเอียดชัดเจน

5) คำนำส่วนประกอบของหนังสือเรียน

ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ได้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์
วัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช และหนังสือเรียนขององค์การ
คำคุณุสภา เห็นว่าควรปรับปรุงอย่างยิ่งในคำนำส่วนประกอบของหนังสือ ส่วนครูที่ใช้
หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ เห็นว่า ควรปรับปรุงในลักษณะนี้ เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นว่า ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ได้แก่ หนังสือเรียนของ
สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช และหนังสือเรียน
ขององค์การคำคุณุสภา เห็นว่า ไม่มีภาพประกอบเนื้อหา ส่วนครูที่ใช้หนังสือเรียนของ
สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ เห็นว่า ควรปรับปรุงคุณภาพของภาพประกอบเนื้อหาในทุก
กรณี ครูที่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช และครูที่ใช้หนังสือเรียนของ
องค์การคำคุณุสภา เห็นว่าหนังสือเรียนไม่มีบรรณานุกรมท้ายเล่ม และครูที่ใช้หนังสือเรียน
แต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า หนังสือเรียนไม่มีเชิงอรรถอ้างอิง

การอภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทย วิชา
วรรณคดีมรดก ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" ผู้วิจัยได้แยกการอภิปรายออกเป็นประเด็น
ต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาของหนังสือ

1.1 ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับมัธยม
ศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์
อักษรเจริญทัศน์ และ ครูที่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช เห็นว่า เนื้อหา
สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาไทยมาก ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การพิจารณา
หนังสือเรียนของโกชัย สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร (2521 : 24-40) ที่ว่า
เนื้อหาในหนังสือเรียนจะต้องสนองความมุ่งหมายของหลักสูตร ส่วนครูที่ใช้หนังสือเรียน
ของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช และครูที่ใช้หนังสือเรียนขององค์การคำคุณุสภา เห็นว่า เนื้อหา
มีลักษณะดังกล่าวน้อย ซึ่งไม่ตรงตามเกณฑ์การพิจารณาหนังสือเรียนที่กล่าวข้างต้น

เมื่อเป็นเช่นนี้อาจจะส่งผลให้การเรียนการสอนไม่บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร ดังนั้น ควรปรับปรุงหนังสือเรียนทั้ง 2 เล่มนี้ในการจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของ หลักสูตรวิชาภาษาไทย

1.2 ความสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา ท 033 วรรณคดีมรดก ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า เนื้อหา สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา มาก ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การพิจารณาหนังสือเรียน ของเลียวนาร์ค เอช คลาค และเออร์วิง เอส สตาร์ (Leonard H. Clark and Irving S. Starr 1976 : 266) ที่ว่า เนื้อหาของหนังสือเรียนจะต้องมีลักษณะ ตรงตามจุดประสงค์รายวิชานั้น ๆ

1.3 ความเหมาะสมของ เนื้อหากับการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการวิจัย พบว่า ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า เนื้อหาเหมาะสม กับการเรียนรู้ของผู้เรียนมาก นับว่าสอดคล้องกับแนวทางในการพิจารณาหนังสือเรียน ของเบอร์นิส แอล ซามาโลนิส (Bernice L. Samalonis 1970 : 237 : 239) ที่ว่า เนื้อหาของหนังสือเรียนควรจะจัดให้เหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถ ประสบการณ์ และระดับของนักเรียน รวมทั้งสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนด้วย เนื้อหาของหนังสือเรียนที่มีลักษณะเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียนจะมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากยิ่งขึ้น

1.4 ความครบถ้วนของ เนื้อหาตามคำอธิบายรายวิชา ท 033 วรรณคดีมรดก ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ใ้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช และหนังสือเรียนของ องค์การคาคูรสุภา เห็นว่า เนื้อหา มีความครบถ้วนตามคำอธิบายรายวิชาน้อย ซึ่งไม่ตรงตามเกณฑ์การวิเคราะห์หนังสือเรียนของ นักวิชาการ เช่น เจมส์ คัมบลิบรราวน์, ริชาร์ด บี เลวิส และเฟรด เอฟ ฮาร์เคลโรด (James W. Brown Richard B. Lewis and Fred F. Harcleroad 1977 : 92-93) ที่ว่า หนังสือเรียนต้องมี เนื้อหาสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาที่กำหนดในหลักสูตรวิชานั้น ๆ หาก เนื้อหาของหนังสือเรียนขาดความสมบูรณ์ในประเด็นนี้อาจจะมีผลทำให้การ เรียนการสอน เนื้อหาวิชาไม่บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร ดังนั้นในการปรับปรุงหนังสือเรียน

ครั้งต่อไป ผู้เรียบเรียงหนังสือเรียนควรพิจารณาเพิ่มเติมในประเด็นนี้ด้วย

1.5 ในด้านส่วนเสริมความรู้ในเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า เนื้อหามีส่วนเสริมความรู้โดยเฉพาะไม่มีบทสรุปท้ายบทเรียน ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ส่วนเสริมความรู้หรือความรู้ประกอบเนื้อหาในบทเรียนที่คัดลอกมาจากวรรณคดีมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะจะช่วยเสริมความรู้แก่ครูผู้สอนและนักเรียนให้เข้าใจ เนื้อหาวรรณคดีที่คัดลอกมามากยิ่งขึ้น หากหนังสือเรียนขาดความสมบูรณ์ในส่วนต่าง ๆ เหล่านี้อาจจะทำให้เด็กเรียน เกิดการเวียนหัว ไร้อรรถาธิบาย เพราะมิได้มีการปูพื้นความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีในเรื่องที่เรียนให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นในการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย โดยเฉพาะเนื้อหาที่มีการคัดลอกมาจากวรรณคดีควรให้ความสำคัญกับการเสริมความรู้ดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ บทสรุปท้ายบทเรียนยังจะช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด เข้าใจเนื้อหาได้อย่างรวดเร็วและจดจำได้อีกด้วย

1.6 เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการที่ปรากฏในเนื้อหาตอนที่คัดลอกมาจากวรรณคดี ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า เนื้อหาในหนังสือเรียนมีค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ปรากฏอยู่น้อย เหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะเนื้อหาในหนังสือเรียนภาษาไทย วิชาวรรณคดีมรดก เป็นการคัดลอกเนื้อหาจากวรรณคดีอื่น เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ในอดีต เมื่อนำมา เทียบเคียงกับค่านิยมที่ปรากฏในปัจจุบันอาจจะไม่สอดคล้องกันในบางกรณี ซึ่งบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2517 : 14-18) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ว่า ค่านิยมในสมัยหนึ่ง ๆ ย่อมมีความแตกต่างกัน วรรณคดีเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีตก็จะต้องแสดงหรือ เน้นค่านิยมที่สำคัญในอดีต เมื่อพิจารณา เปรียบเทียบกับค่านิยมในปัจจุบันก็จะต่างกันไป บางอย่างในปัจจุบันอาจจะเห็นว่า เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องไม่ควร ขณะที่ในอดีตมิได้คิดเช่นนั้นจึงได้แสดงออกมาในวรรณคดี

1.7 ลักษณะของกิจกรรมท้ายบท ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ใ้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และหนังสือเรียนขององค์การค้ำคูณสภา เห็นว่า กิจกรรมมีลักษณะการเพิ่มพูนความรู้และทักษะต่าง ๆ มาก นับว่าสอดคล้องกับการพิจารณาหนังสือเรียนภาษาไทยของประภาศรี สีหอำไพ (2524 : 48-49) ที่ว่า กิจกรรมและแบบฝึกหัดในแบบเรียน

เสริมความเข้าใจทางภาษา พัฒนาการฝึกทักษะทั้ง 4 เปิดโอกาสให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ พัฒนาความคิดเชิงวิจารณ์ ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรวมเรียกว่า กิจกรรมคานการเพิ่มพูนความรู้และทักษะต่าง ๆ กิจกรรมในลักษณะนี้จะช่วยให้ นักเรียนพัฒนาความคิด การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นให้นักเรียนมีความใคร่รู้ใคร่เรียน นอกจากนี้ยังเอื้ออำนวยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น จากการวิจัยพบว่า ครูที่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช เห็นว่า กิจกรรมมีการเพิ่มพูนความรู้และทักษะต่าง ๆ น้อย ดังนั้น ในการปรับปรุงหนังสือเรียนควรพิจารณาเพิ่มเติมกิจกรรมในลักษณะนี้ด้วย

2. คานการเสนอเนื้อหาและการใช้ภาษา

ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ได้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และหนังสือเรียนของไทยวัฒนาพานิช เห็นว่า ควรปรับปรุงในคานวิธีการเขียนหนังสือให้กระตุนผู้เรียนให้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งในการนี้ผู้วิจัยเห็นว่า วิธีการเขียนหนังสือให้กระตุนผู้เรียนให้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนั้น อาจจะเสนอเนื้อหาโดยมีการอ้างอิงหลักฐานที่ผู้เขียนค้นคว้ารวบรวม หรือเสนอแนะแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมไว้อย่างชัดเจน เพื่อเราให้ผู้เรียนศึกษาแหล่งข้อมูลพื้นฐานต่อไป นอกจากนี้อาจจะใช้การตั้งคำถาม เป็นระยะ ๆ เพื่อทำให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากศึกษาในประเด็นเหล่านี้

ในคานการเกริ่นนำเนื้อหา ครูที่ใช้หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และครูที่ใช้หนังสือเรียนขององค์การครูสภา เห็นว่า หนังสือเรียนไม่มีการเกริ่นนำเนื้อหา ผู้วิจัยมีความเห็นในกรณีนี้ว่า การเกริ่นนำเนื้อหามีความสำคัญ เป็นการปูพื้นความรู้ให้แกผู้เรียนในเรื่องที่จะศึกษาต่อไป เป็นการเชื่อมโยงความรู้ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเข้ากับเนื้อหาในบทเรียนใหม่ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเรียบเรียงลำดับเนื้อหาของบทเรียนได้ง่ายขึ้น ดังนั้น ในบทเรียนควรมีการเกริ่นนำเนื้อหา

3. คานการจัดรูปเล่ม

ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า ควรปรับปรุงการออกแบบปกใหม่ศิลปะสวยงามดึงดูดความสนใจ ซึ่งขอบกพร่องของการออกแบบปกนี้ นับว่าสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับหนังสือเรียนภาษาไทย เล่มอื่น ๆ

เช่น งานวิจัยของระเบียบ เหลืองอ่อน (2528 : 66) ที่พบว่า หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดวรรณวิจักขณ์ เล่ม 2 มีการออกแบบปกหนังสือเรียนไม่ดึงดูดความสนใจเท่าที่ควร นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า ควรปรับปรุงกระดาษที่พิมพ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียนภาษาไทย เล่มอื่น ๆ เช่น งานวิจัยเกี่ยวกับหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะพัฒนา เล่ม 1 ของ ศิริวิทย์ วงศ์สุวรรณ (2526 : 61) ที่พบว่า ครูให้ข้อเสนอแนะว่า หนังสือเรียนมักจะมีพิมพ์ด้วยกระดาษที่มีคุณภาพต่ำ จึงควรปรับปรุงคุณภาพกระดาษที่พิมพ์หนังสือเรียนใหม่ มีคุณภาพดีขึ้น มีความหนาและทนทานต่อการใช้งาน

4. งานการพิมพ์

ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม จำนวนทั้ง 4 เล่ม เห็นว่า ควรปรับปรุงตัวอักษรที่พิมพ์ให้มีขนาดโต ชัดเจน อ่านง่าย ซึ่งขอบกรอบของตัวอักษรที่พิมพ์นั้น จะมีผลทำให้เด็กเรียนขาดความสนใจในการเรียน เมื่อหน่ายต่อการอ่านหนังสือ ทั้งยังมีผลกระทบต่อสายตาของเด็กนักเรียนอีกด้วย นอกจากนี้ ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ได้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ และหนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช เห็นว่า ควรปรับปรุงการระบุชื่อ คุณวุฒิ ประสบการณ์ของผู้เรียบเรียงหนังสือเรียนให้ชัดเจน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า การระบุชื่อ คุณวุฒิ ประสบการณ์ของผู้เรียบเรียงหนังสือจะทำให้ผู้อ่านทราบว่า ผู้เรียบเรียงมีความรู้ ความสามารถด้านใด เชี่ยวชาญสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเรียนหรือไม่ ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความจริงจังของผู้เรียบเรียงหนังสือที่มีต่อผู้อ่านหนังสือ และลักษณะดังกล่าวเป็นเกณฑ์ประการหนึ่งในการพิจารณาหนังสือเรียนอีกด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะมีการระบุชื่อ คุณวุฒิ ประสบการณ์ของผู้เรียบเรียงหนังสือไว้ อย่างละเอียดชัดเจน

5. งานส่วนประกอบของหนังสือเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ได้แก่ หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช และหนังสือเรียนขององค์การคำคุณสภา เห็นว่า หนังสือเรียนไม่มีภาพประกอบเนื้อหา ผลการวิจัยนี้ไม่ตรงตามเกณฑ์การพิจารณาหนังสือเรียนของ เลียวนาร์ด เอช คลาร์ค และเออร์วิง เอส สตาร์ (Leonard H. Clark and Irving S. Starr 1976 : 266)

และเกณฑ์ของคอนนี มูเทอร์ (Connie Muther, November 1984 : 82) ที่กล่าวว่า หนังสือเรียนควรมีภาพประกอบเนื้อหา ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักเรียนสนใจ มนเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อหา นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ภาพประกอบสามารถนำเสนอเนื้อหาได้อย่าง เป็นรูปธรรมมากที่สุด ช่วยแปลความหมาย อธิบายเรื่องราว ช่วยขยายประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางขึ้น ดังนั้น ในการ ปรับปรุงหนังสือเรียน ผู้จัดทำหนังสือเรียนควรจัดให้มีภาพประกอบเนื้อหาด้วย ส่วน หนังสือเรียนของสำนักพิมพ์อักษร เจริญทัศน์ แม้ว่าจะมีภาพประกอบเนื้อหา แต่ครูเห็นว่า ควรปรับปรุงคุณภาพของภาพประกอบในทุกกรณี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของระเบียบ เหลืองออน (2528 : 66) และงานวิจัยของรังรอง นิลประภัสสร (2528 : 63-67) ที่มีผลการวิจัยในทำนองเดียวกันว่า หนังสือเรียนมีภาพประกอบน้อยเกินไป ภาพบาง- ภาพไม่ชัดเจน ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน เมื่อภาพประกอบขาดความสมบูรณ์ ก็มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เนื้อหาของผู้เรียนเช่นกัน ดังนั้น ควรปรับปรุง และเห็นความ สำคัญของภาพประกอบเนื้อหา

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทย วิชาวรรณคดีมรดก ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับกรมวิชาการ

1.1 กรมวิชาการควรจัดให้มีการติดตามผลการใช้หนังสือเรียน เพื่อให้ ทราบปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ จะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหนังสือเรียนต่อไป

1.2 กรมวิชาการควรจัดให้มีการอบรมครู เกี่ยวกับการใช้หนังสือเรียน แต่ละเล่ม โดยเชิญคณะผู้เรียบเรียงหนังสือมาเป็นวิทยากร ชี้แจงวัตถุประสงค์ และ แนะนำการใช้หนังสือเรียนให้ได้ประโยชน์มากที่สุด

1.3 กรมวิชาการควรจัดให้มีการทดลองใช้หนังสือเรียนแต่ละเล่ม ระยะเวลาหนึ่งก่อนการประกาศใช้เป็นทางการ จากนั้นจึงสำรวจปัญหาและอุปสรรค ของการใช้หนังสือเรียนจะได้หาทางแก้ไข ปรับปรุงหนังสือเรียนก่อนนำไปใช้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

2.1 ผู้บริหารควรจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาหนังสือเรียนที่จะนำมาใช้ในโรงเรียน นอกจากนี้ ควรร่วมมือกันสร้างแบบวิเคราะห์หนังสือเรียนที่เป็นมาตรฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาหนังสือเรียนในครั้งต่อไป

2.2 ผู้บริหารควรมอบหมายงานการวิเคราะห์หนังสือเรียนให้แก่หมวดวิชาต่าง ๆ เป็นผู้พิจารณาเลือกใช้หนังสือเรียน ทั้งนี้แต่ละหมวดจะส่งรายงานผลการวิเคราะห์หนังสือเรียนให้ผู้บริหารพิจารณาคัดเลือก

3. ข้อเสนอแนะสำหรับครูสอนวิชาวรรณคดีมรดก

3.1 จากการวิจัยทำให้เห็นว่า หนังสือเรียนภาษาไทยวิชาวรรณคดีมรดกแต่ละเล่มมีจุดเด่นในลักษณะต่าง ๆ กัน เมื่อเป็นเช่นนี้ ครูควรใช้หนังสือเรียนหลาย ๆ เล่มประกอบการสอน เพื่อจะได้มีความรู้กว้างขวาง นอกจากนี้ ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือเรียนเล่มอื่น ๆ ด้วย

3.2 ก่อนการสอน ครูควรวิเคราะห์หนังสือเรียนในวิชาที่จะสอน ทั้งนี้ควรวิเคราะห์เปรียบเทียบหนังสือเรียนจากผู้แต่งหลายคน จากหลายสำนักพิมพ์ นำข้อดีของหนังสือเรียนแต่ละเล่มมาประกอบการสอน นอกจากนี้ ครูควรศึกษาองค์ประกอบของหนังสือ และควรมีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาหนังสือเพื่อการเลือก การใช้หนังสือเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เรียบเรียงหนังสือ

4.1 ผู้เรียบเรียงหนังสือควรคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นในการจัดทำหนังสือเรียนแต่ละเล่ม ควรศึกษาความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งอาจจะทำในรูปของการสำรวจความสนใจ ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือเรียนที่ชอบ เพื่อนำมาประกอบการจัดทำหนังสือเรียน

4.2 ผู้เรียบเรียงหนังสือควรศึกษาเกณฑ์ในการพิจารณาหนังสือเรียน และนำมาประกอบการจัดทำหนังสือเรียนให้มีองค์ประกอบครบถ้วนตามหลักเกณฑ์นั้นทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ

4.3 ผู้เรียบเรียงหนังสือควรประสานงานกับผู้จัดพิมพ์หนังสือเพื่อให้หนังสือเรียนมีคุณภาพทั้งในด้านเนื้อหา การจัดรูปเล่ม และการพิมพ์

5. ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักพิมพ์

5.1 สำนักพิมพ์ควรตั้งคณะกรรมการตรวจสอบหนังสือเรียนแต่ละเล่มของสำนักพิมพ์ ในด้านคุณภาพการพิมพ์ และส่วนประกอบของหนังสือ

5.2 ในการจัดทำหนังสือเรียน สำนักพิมพ์ควรคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรพิถีพิถันในด้านคุณภาพการจัดทำรูปเล่ม อาทิ คุณภาพกระดาษ ภาพประกอบหนังสือ การเย็บเล่ม เป็นต้น และคุณภาพการพิมพ์ เพราะองค์ประกอบเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งสิ้น

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลการใช้หนังสือเรียนภาษาไทย ศึกษารวมคติมรรค เพื่อจะได้ทราบข้อมูลและปัญหาการใช้หนังสือ และนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของหนังสือเรียนต่อไป

6.2 ควรให้มีการวิจัยเกี่ยวกับหนังสือเรียนภาษาไทยทุกวิชา ที่มีหนังสือเรียนซึ่งกระทรวงศึกษาธิการประกาศอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียน เพื่อจะได้ทราบว่าหนังสือเรียนภาษาไทยวิชานั้น ๆ มีคุณภาพอย่างไร อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเลือกการใช้ และการปรับปรุงหนังสือเรียนต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย